

ТУСПАҖ

НУРЛАТ РАЙОНЁН ОБЩЕСТВАПА ПОЛИТИКА ХАСАЧЁ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА

Хаҗат 1931 сулхи июлән
9-мәшәнче тухма пуслан.

№16
(4585)

1998 сулхи февраль (нарәс)
уйәхән 11-мәшә, юнкуп

Паләртнә
хакпа.

Писателән таван сәрә синче

Иртнә эрнекун Аксури культура сүртәнче Кул Гали ячеллә преми лауреачән Анвар Хайрин 50 сулхи юбилейне паләртнә. Уява республикәри, Хусанпа җыранҗи Чалләри наукапа ратурән паллә даярлаҗсем, саплах пирән район представителәсем пустарәннә. Вәсен шүтәнче писатель вәреннә Кульбасво-Марасари ватам шул директорән сүмә Р.З.Бурганова, Г.Кариев ячәпе хисепленекен музей директорә Г.С.Садретдинова, пәр класра вәреннә, халь "Алга" ассоциация председателән сүмә Т.А.Садретдинов пулнә. Уяв қасне А.Хайри ентешә, Набира Гиматдинова писатель ертсе пынә. Саламласа вәл нурлатсен ятәнчен парнесем панә, апа малашне те творчествора аңаҗлаҗсем суннә.

Уяв А.Хайрин таван яләнче, Аксу райончиди Щербенҗи ватам шулта вәселеннә

"Нурлатнефть" НГДУра нефтьне газ кәларакан 1-мәш номерлә цех малта пыраты пулсан, сак коллективра лидерсем те нур, паллах - төрлә еҗ профессия еҗченәсем. Вәсенчен пәри - Ришат Садыков. Вәл нефть кәларакан оператор. Ришат Рашидович опытлә нефтяник шулланат, уяв оператор стажә 12 сул.
Укерчәкре: Р.Садыков.
Н.Квашина сәнукерчәкә.

Гакиль Сагировән фондне

Юлашки кунсенче Гакиль Сагировән фондне "Нурлатри сәт-су комбинат" акционер обществин бухгалтерийәнче пустарәннә укса ситрә. Саплах Кикләри Н.Я.Шарафутдинов пенсионерпа сав ялти шулта вәренекенсем, редакци коллективә укса хывнә.

Председатель улшәннә

Февралән 9-мәшәнче хресченсен хуҗаләхәсен "Рассвет" ассоциациян членәсен пәрлехи пухавә пулнә. Пуху хуҗаләх председателә Х.Н.Атауллин пенсия тухнипе тата сывләхә начар пулнине йышәнакан тивәсрен хәтарма йитгине тивәстернә. Сак еҗе нумай сул хушши түрә кәмәлпа пурнаҗланашән апа тав тунә. Хресченсен хуҗаләхәсен "Рассвет" ассоциациян председателә пулма малтан "Нурлат" агрофирман генеральнай директорән сүмә пулса еҗленә А.Н.Рахматуллина сулланә. Пухава "Таташпром" холдинг компаниян вице президентчә Т.Н.Хамидуллин тата "Нурлат" агрофирман генеральнай директорә Р.С.Чахмачев хушшәннә.

Удобрени сителәклә-и?

Районти хуҗаләхсенче 1998 сулхи февралән 5-мәшә төлне минераллә удобренисен запасә сакан чухлә пулнә (витәмлә веществосем сине куҗарса шулласан, пәр гектар сәр пуҗне ватамран центнерпа).

Сәт-су комбинатчән х/х	1,59	РСУн х/х	0,57
Сахәр заводчән х/х	1,37	"40 лет Победы"	0,48
"Игенче"	1,25	"Кондурча"	0,47
"Заря"	1,05	"Заветы Ильича"	0,45
"Родина"	1,05	"Урняк"	0,44
"Дуслык"	0,98	"Тан"	0,43
"Татарстан"	0,96	"Киклә"	0,43
"Комбайн"	0,94	"Строитель"	0,42
М.Джалиль яч.хис.	0,91	"Рассвет"	0,38
Хафизов яч.хис.	0,82	"Суткул"	0,32
Мичурин яч.хис.	0,81	"Лесная Поляна"	0,22
Синдряков яч.хис.	0,77	"Черемшан"	0,20
Нефтебазән х/х	0,65	"1 Мая"	0,19
"Агрохимсервисән" х/х	0,62	"Алга"	0,08
"Төрнеҗ"	0,60	"Элмет"	0,05
Кузнецов яч.хис.	0,58	Район тәрәх	0,61

Пәлтәр сак тапхәр төлне районти хуҗаләхсенче 25 пин тонна удобрени хатәрленә пулнә, урәхла каласан, витәмлә веществосем сине куҗарса шулласан, пәр гектар пуҗне ватамран 107 килограмм тивнә пулсан, кәҗал вара апа чылай сахалрах хатәрленә. "Агрохимсервис" акционер обществинче

удобрени нумай пулин те, хуҗаләхсем апа илсе кайса ырнаҗтараси сине төрләрән пәхәҗә. Сапла, сәт-су комбинатчән хушма хуҗаләхәсенче, "Игенче" ассоциация вәсенче кәркуннех сителәклә чухлә хатәрлесе хәварнә. Мичурин ячәпе хисепленекен, Хафизов ячәпе хисепленекен хуҗа-

ләхсенче те мәнпур мерәсене маларахах йышәннә. "Татарстан", Муса Джалиль ячәпе хисепленекен ассоциациясенче, сахәр заводчән хушма хуҗаләхәсенче те февраль уйәхә пусланнәранпа минераллә удобренисем хатәрлессине икә хута яхән үстернә. "Алга", "Элмет", "Черемшан" хуҗаләхсенче кәҗал удобрени пачах хатәрленә пулсан та, пите сахал. Сав вәхәтрах вәсене шанчәклә ырнаҗтарасишән те тәрәшмалла. Сәмахран, Мичурин ячәпе хисепленекен хуҗаләхра вәсене пыҗаках мар михәсене тулгараҗә.

Патшаләх Канашен пленарлә сессийе

Енер, февралән 10-мәшәнче, Тутарстан Республикин Патшаләх Канашен вунтаватгәмеш пленарлә сессийә хәйән еҗне малалла тәснә. Вәл Тутарстан Республикин Президентчә султалака паләртнә плана, Тутарстанн гражданләхә синчен калакан Законән тата сәр Кодексән проекчәсене, саплах ытти сивәч йитусене пәхса тухә.

Күрше Чаваш Елре

Ушан Африка та таван

Шупашкарти Урицкий урамәнчи выставка заләнче сак кунсенче ЧР тава тивәсрә художникән Анатолий Силван еҗсәсен куравә уҗалчә. Апа чаваш художникән еҗсәсене республикан Патшаләх премине илме тәрәтнә ятпа йөркеленә.

Премия илме астан пәлтәр тата маларах хатәрленә үкерчәксене тәрәтнә. Вәсенчен нумайашә Непалта, Швецире, Данире, тата Африкәри 12 сәршывра суралнә. Чаваш үнер музейн директорә Н.Садюков, культура министрә О.Денисова, Художниксен союзән ертүҗи Р.Федоров тата ыттисем хәйсен сәмахәҗне Силван чаваш художникәсенчен Африкәна пусласа уҗаканә пулнине паләртрәс. Художник куравәсем төрлә сәршывра иртнә, уяв

үкерчәкәсене төнчери 29 сәршыв туяннә.

Сакә интереслә: хәй каланә тәрәх, Силван Анатолий Силван еҗсәсен куравә уҗалчә. Апа чаваш художникән еҗсәсене республикан Патшаләх премине илме тәрәтнә ятпа йөркеленә.

Сәнтәрвәрри тәрәхә суратнә художник А.Силван су уйәхәнче 60 сул тулгараҗә. Емәтре - юбилей куравә. Тәпәр тәсен, халә халәхә паллаштаракан сәнә еҗсәсене - Шупашкарпа Чаваш Енен культура пурнаҗсәнчи курамлә пулнә.

Тимәр АКТАШ.

Чи пултаруллисем Шупашкара пухәннә

Шупашкарти шул ачисемпе самраксен пултарулаҗ керменәнче республикәри самраксемпе шул ачисен иккәмәш конференци фестивалә уҗалнә. Ку конференция асла вәренекенә И.Я.Яковлев 150 сул тулгари илеме кәмәл тавакансене яланах хавас.

Кашни районтан тенә пекех пухәннә ачасем таватә секцире вәй виснә: техника тата гуманитарна наукисем; үнерпе техника пултарулаҗ, теprin тулли ячә - "Чаваш халәхән чәлхи, историйә, культури,

И.Я.Яковлевән пурнаҗсәпе еҗсә-хәлә". Ачасем кашни кун төрлә предметсемпе сурнә аслаҗлаҗ еҗсәсене хәтәленә. Ал асталәх япалисене (үкерчәксене, төрлә күлөпесене) керменте ятарлә стөндсем синче ырнаҗтарнә - курма, итлеме кәмәл тавакансене яланах хавас. Фестиваль сәнтерүҗсисене вара парнесем, дипломсем панә. Савән пекех мала тухнисене асла вәренә заведениәсене вәренме кәнә чух сәмәлләхсем пама шантараҗә.

КУН хыҗсән КУН

ВЫРСАРНИ ШКУЛӘ УҗАЛНӘ

Иртнә сулхи раштав вәсәнче "Ентеш" нацикультура центрән пуҗаравәпе Саратов обласәҗчи Балаково хулине пуранакан чавашсем валли ырсарни шул уҗалнә.

Наталия Яковлевна Черных педагог заняти-

сене 11-мәш ватам шулта ирттерет. ырсарни шуләнче чаваш чәлхипе тата литературипе, халәхән йәли-йәрике паллашнисәр пуҗне музыка енәпе те пәлу парасә. Шула аслисене сәс мар, ачасене те хәпәл туса йышанаҗә.

ФЕВРАЛЬТИ "ЙЫВАР" КУНСЕМ

7 (12-14 сәхәтсенче),
16 (15-17 сәхәтсенче),
18 (7-9 сәхәтсенче),
22 (20-22 сәхәтсенче),
26 (16-18 сәхәтсенче),
27 (6-8 сәхәтсенче).

Сав сулсене пирен манмалла мар

(Малалли. Пусламаше кәсалхи феврален 7-мәйеңче 15-мәш номерте пичтленсе тухна).

Хәшпәр чухне манран: "Пурна-сәрта пөтөмпех шухашланә пек пулса пыратчә-и?" - тесе ыйтачсә.

Сак ыйту сине пәр енлө хуравлама сук пулө, мөншөн тесен: этем шухашлат, тура хәйенде тавать. Акә эпә те пурнаса әнсәртран телей пүрессе шанмасәр, әслә-тәнлә шухашласа йышанма тәрәшаттам, сапах та шапа хәш еннелле савранасси синчен пәлей-местем.

АКСАТНУ
Ку әнсәртләхчә-и е малтанах закон йөркше пулса пунә-и, анчах сарган Хусана, пулас арәм Надия патне таврансан, унан хәртантәшесемпе пурнас тутимаси синчен каласса кайсан, вәсенчен пәри сакан пек канаш пачә:

- Габбас, кунта обкомра партшукула пәр суллаха слушательсене пустарассә... Тен, санан та кайса пәхмалла, вәй ситеретән вәт.

Эпә иккеленсе тәмарәм - тепәр кунах обкома кайрам. Мана йышанчәс. Партшукула "питә лайах" палләсемпе пөтертәм. Авлантам. Вәрса хысәәнхи высләх, ситменлөх хушаланнә йывәр вәхәтри пәр эпизод асрах-ха. Октябрь районне тырә хәтәрлессине уполномоченнәй пулса кайнә май, эпә сиреклә ялне лекрәм. Хелле эпир колхозниксемпе пәрле капансенчи уләма сәнбәрен сапаттамәр. Пәрер витре тештырә пустаранатчә...

Семье пурнасәне йөркелеме тытәнмаллаччә. Эпир мәшәрпа Хусан хулинчен таван сарамсан районне таврантамәр, мана Лашманри шукул директорә Ибрагим Еремеев әслеме чәнчә, вәл әслә та культура енчен хастар сынччә, уйрамаха наци енчен.

Пәррехинче вәл пире мәшәрпа иккәмере хәйән патне чей әсме чәнчә. Унан киләнче стена сине сәнүкерчәксем сакса тухнәччә (ун чухне ялта пурин те саплаччә).

Пәхатәп, үкерчәксенчен пәринче сар командирә пәхса ларать, сухалә кәкәрә таранах. Кунта ман пуса пәр шухаш пырса кәчә:

- Пәх-ха, Ибрагим пиччә, эпир санпа пәр полкра пулнә иккен! Эсә пирән сывләш-десант бригадинче 3-мәш батальон командирә пулнә вәт!

Фронтвиксен сулө сапла пәрлешнә...

Шкулта эпә султалакран ытла та әслеймерәм, часах мана райкома пропагандиста илчәс, кайран пропагандәпа агитаци пайән заведующийә, ВКБ(б) сарамсан райкомән иккәмәш секретарә пулса әслерәм. Сак уланусем тулли мар высә сул хушшинче пулса иртрәс: пурнасра опыт суккине те шута илмерәс. Партшукула султалак вөренине шута илмесен, эпә 8 класс кәна пөтернә вәт! Сакә манән әрури сынсене питех тәлентермә - пиртен нумайәшне вәрса хысәәнхи йывәр сулсене пите хәвәрт опыт пухма түр килчә. Сакә хәш-пәр чухне паллә мар решенисем йышанма хистеччә. Института та эпә сапла майпа вөрениме кәтәм.

Ун чухне эпә Лашманри шукула учитель пулса әслеттәм-ха, манән пултарулаха министерство

валли тунә докладра паләрчә, сапла майпа мана вөрениме кайма рекомандаши пачәс. Ман умра вөрентү сферинче маллашләх сулө уәлчә. Шукул директорә Еремеев мана әслә вөрентү заведенине вөрениме ярас тесе сине тәчә. Анчах та вәтам пелү пулмасан мәнле вөрениме кәмелле-ха?

Апла пулин те, телее тәрәслесе пәхма шуларам. Пекәлмене кайрам, йышану комиссине нимәнле вөрентү документне тәрәтмасарах, экзаменсене "питә лайах" палләсемпе тытса, Хуланги патшаләх институтчән истори факультетне вөрениме илчәс. Сапах та аттестатпа сыханнә истори саканпа вәсленмерә-ха.

Райкомән пропаганда пайән заведующийә пулса әсленә вәхәтра эпә пединститута вөрениме кәнә тәлешше ман синчен сьрнә сәхавә тәрәслеме обком инструкторә килчә. Эпә апа нимән пытармасәр каласа әнлантартам, ун хысәән обкомра сирәп каласу пулса иртрә. Сак ыйтава татса парса йышанавне КППИ ректоратне ярас панә. Ун чухне ректор пулса Туишев әслетчә. Вәл эпә ка-

ласа әнлантаринне итләрә, мәнле вөренине ведомость тәрәх пәхрә те сакан пек резолюци хучә: "Аслә шукула вөрениме кәнинне сирәплетмелле. Патшаләх экзаменсеме тәлне аттестат кәтартмалли условие малалла вөрениме май памалла".

Сак ыйтава эпә урәх сәрте тата урәх вәхәтра пурнасларам.

Райком секретарә Захаров сине тәрәсә тәрәшнине тата обком секретарә Муратов "пилленише" 1950 сулхи январь уйәхә пусламашәнчә эпә партин сарамсан райкомән иккәмәш секретарә пулса әслеме тытәнтам. Манән ял хушләх производствин ыйтавәсене татса памаллаччә. Чәнах та пөтөм вәя хумаллаччә, ку таранччен эпә сак отрасльте әслеме вәт. Сак йывәр та яваплә әсә лайах хәтәрленме кирли яланах сисәнетчә.

Саканпа эпә мана республикәри партшукула икә сула вөрениме илме ыйтнин сәлтәвне паләртрам.

Апа пөтерсен 1952 султа Тутарстанән Ямашински районне ячәс, унта эпә райкомән иккәмәш секретарә пул-

са икә сула яхән, район Советчән әстәвкомән председателә пулса вара султалака яхән әслерәм. Ямаш яләнчи вәтам шукула кәсхи уйрам усма тинех май пулчә. Унта вәрса пула вәтам пелү туянма май килмен тата 20 фронтовик сүрерә. Ик сул вөренине хысәән эпир аттестатсем илтәмәр.

1955 сулхи сулла район саланчә, эпә Шугуровски (Лениногорск) районне әстәвком председателән сумән тивәсәсене пурнасларам, район Советчән план комиссийән председателә пулса кайрам.

Анчах та район әсәне сәнанә хысәән ситес сывәх вәхәтра кунта лайаххине кәтме суккине, лару-тәрәва улаштарма вара эпә халләхе "печәккә" пулнине әнлантам. Савән чухне вара әнтә чылайәшешән кәтмен, "тридцатитысячниксемпе" пәрле иңсетри яла кайса, кая юлса пыракан мәнле те пулин хушләха ертсе пыма шухаш тытрам. Сәр әсәне тавранмалла - вәл улталамасть, ашәтәтә те, пуян тухәспа та савантәрәтә.

Материала
Д.ТЯМАЕВА
хәтәрленә.

(Малалли пулать).

Законпа паләртнә тивәсә

Түлекенсем взноссене тәрәс шултаса вәхәтлә кусарнипе кашни уйәхра пенсисем түлеме укса пухәнәтә.

Районта пенсисене түлемелли укса мәнле йөркеленипе хәсәта вулакансене калләх паллаштаратпәр (цифрәсене деноминациончәнчи шултпа паратпәр).

1997 султа районта пурәнакан пенсионерсене кашни уйәхра, вәхәтлә пурә 59 миллиард та 163 миллион тенкәләх пенси укси түленә. Районта пустарәннә укса 41 миллиард та 203 миллион тенкә сәс шулланнә, урәхла каласан, хамәра хамәр эпир 70 процент тивәстернә. Ытти вара республикән Пенси фондәнчен килсе тәнә.

Кусем цифрәсем кәна, вәсем вара предприятисемпе хушләхсем, вәсен ертүсисем әслә әру умәнчи тивәсә пурнаслас әсә мәнле илсе пунине кәтартса парассә. Финанс лару-тәрәвә пите йывәр пулнине пәхмасәр, нефтьне газ кәларакан "Нурлатнефть" НГДУ акционер обществи, "Нурлатнефтьшыврав" ООО, "РИТЭК-ио" АОЗТ, нефтьне газ кәларакан "Татри-тәкнефть" управлени, "Нурлатнефтепродукт" АО, "Нурлатгаз" ЭПУ, сәкәр завочә, геофизика, сәт-су комбиначә, райпо, райтоп, "Тутарстан Росстрах" филиалә, Госсанэпиднадзор центрә, аптека тата ыттисем Пенси фондне укса түрә кәмәлпа,

вәхәтлә кусарассә.

Сав вәхәтрах 1998 сулхи январән 1-мәшә тәлне түлекенсен парәмә 48 миллиард та 057 миллион тенкә шулланнә.

Лару-тәру взноссене вәхәтлә та пөтөмпех ку с а р м а н н и п е кәткәсланнә.

Паллах, ку хальхи экономика шайән результатчә. Хресченсемпе фермерсен ассоциациясене, ял хушләх предприятиәсене уйрамаха йывәр, вәсен парәмә 26 миллиард та 237 миллион тенкә шулланат (сав шутра Мичурин ячәпе хисепленекен хушләхән - 1 миллиард тенкә те 795 миллион тенкә, сельхозтехникән - 1 миллиард та 457 миллион тенкә).

Промышленность 7392 миллион тенкә парәма кәнә (сахәр завочә - 4 миллиард та 276 миллион тенкә, элеватор - 917 миллион тенкә, машинәсем тәвакан завод - 798 миллион тенкә, спиртзавод - 607 миллион тенкә тата ыттисем те).

Хальхи вәхәтра уйрам предпринимательсене памалли ыйтусем те пур. Вәсем хәйсен тупәшне үстернә май, пенсионерсен умәнчи законпа паләртнә тивәсәсем синчен "манасәсә". 1996 сулхи тупәшсем тәрәх Т. Ш. Евлентьева, С.Г.Нотфуллина темисе хутчен те асәрхатарнине пәхмасәр, хальхи вәхәтчен те-ха кирлә сумма түлеме.

Пенси фондәсене рас-

чет тәвассине пәсакансен тәлешше штраф санкциясеме хурачсә. Страховани взноссене кусарманшән кәна 5 миллиард та 410 миллион тенкә штраф панә.

Предприятисен кәткәс финанс лару-тәрәвә парәма чакарас тәллевне пенсионерсене пенси вырәнне тавар продукцияе (услугәсемпе) памалли меслетте уса курма хистенә. 1996 султа сак формәпа 27,3 миллион тенкә түленә пулсан, 1997 султа 264,5 миллион тенкә. Куенәпе хресченсен хушләхәсен Хафизов ячәпе хисепленекен, Кузнецов ячәпе хисепленекен, Синдряков ячәпе хисепленекен, "Родина", "Татарстан" ассоциациясеме тата ыттисем лайах әсленә.

Сапах та пенсисем түлемелли укса-тенкән каләпәшә үсет. 1996

султа пенси түлеме уйәхсерән вәтамран 4 миллиард та 234 миллион тенкә кирлә пулнә пулсан, 1997 султа вәтамран 4 миллиард та 931 миллион тенкә. 1998 сулхи февралән 1-мәшәнчен сәнбәрен шултаса паләртнә пенсисене пама тытәнассине шута илсен, пенсисем түлемелли укса тата та үсет. Савәнпа та райнти Пенси фондчә, взноссем түлекенсем (ертүсәсемпе тәп бухгалтерсен) умәнче Пенси фондне страховани взноссене вәхәтлә кусарас тәлешше пите яваплә задача тәрәтә, мәншән тесен ку райнти пенсионерсене уксапа вәхәтлә тивәстерессине түрре-мәнх сыхәннә.

В.ХОМЕНКО,
хулари тата райнти Пенси фондчән тәп уполномоченнәйә.

Шырав үсемсәм тума пулашатъ

Султалак пуламаше - иртне сул итогесене пѣтѣмлетмелли, тишкерсе тухмалли, малашлаха плансем палартмалли, мѣнпур вая пѣрлештермелли вѣхат. "Татнефть - Нурлатнефтьшырав" тулли мар яваплѣх тытакан обществѣн сак отчетлѣ конференциѣнче те сѣпла пулчѣ.

Иртне 1997 сул предприяти коллективѣшен пысак улшанусемпе паларса юлна. Вѣл "Татнефть - Нурлатнефтьшырав" ОООН сѣне статуслени пѣрремѣш пулса тѣнѣ. Саванпа та общество директорѣн А.С.Насолдинѣн докладѣнче иртне сула икѣ тапхярна пѣхса тухнѣчѣ: Елабуга нефтяникѣсемпе уйрѣлччен тата уйрѣлнѣ хысѣн. Цифрасен кѣтартѣвесе-

"Татнефть - Нурлатнефтьшырав" ОООН 1997 сулхи ѣс итогесем тѣрѣх.

не танлаштарса пѣхса тухнѣчѣ, икѣ тапхярн лайѣх тата япѣх енсене палартнѣчѣ.

"Татнефть" акционер обществи пѣралассине чакарнипе предприятире лару-тѣру кѣткѣсланнѣ, саванпа ертѣсѣм умне предприятие йѣвар лару-тѣруан кѣларас тата хѣйсем тѣллѣн ѣс тупас задача тухса тѣнѣ. А.Насолдин сѣмахѣсем тѣрѣх, кунта ѣслекенсен тата инженерсемпе техниксен професси пѣлѣвѣсемпе, рынок экономики паракан сѣмѣллѣхсемпе пѣлсе усѣ курнипе султалак хушшинче лайѣх кѣтартусем, мѣнпур коллективѣн ѣс тухѣслѣхне ѣстерме кирлѣ условисем тунѣ. Сакѣ темисе бригадѣна пайланнѣ коллектива пѣрлештерме май панѣ, нумайѣше

ѣс вырѣнѣ тупнѣ. Республика тулашѣнче - Ульяновск тата Самар обласѣсенче пѣралу ѣсѣсем ирттернѣ, районти темисе предприятия заказѣсене пурнѣсланнѣ. Сѣпла вара, апрелѣн 1-мѣшѣнчен, урѣхла каласан, вѣл "Татнефть" акционер обществин "усрав" предприятиѣ пулса тѣнѣ вѣхатранпа 74337 метр сѣрт-ту породи пѣраланнѣ, плана 108 процент пурнѣсланнѣ, заказчисене 51 скважина (100 процент) панѣ.

Пѣралу бригадисем хушшинче З.Мустафинѣн, М.Хасаншинѣн, У.Газизовѣн бригадисем, сѣплах вышкомонтажниксем, автотранспорт пѣхѣсем хѣйсен умѣнчи задачсене ѣнѣслѣ пурнѣсланипе

палѣрнѣ.

Финанспа экономика лару-тѣрѣвѣ сирѣпленнѣ, коллектив султалѣка тупѣшпа вѣсленѣ. Пысѣк ѣс коллективѣн представителѣсем умѣнче тухса каласса, докладчик сак укѣса-тенкѣпе мѣнле усѣ курни синчен усѣн каларѣ тата кашни куллен сине тѣрса, пысѣк тѣрѣшулѣхпа, ѣсталѣхне кѣтартса ѣслесе, сакѣ вара предприятие хѣйѣн заказчикѣсемпе сирѣп сѣхѣнусем тытса, малашне ѣнѣслѣхсем тумамай парасса шаннине пѣлтерчѣ.

Султалак хушшинче нефть шырас тата пѣралас тѣлѣшпе пысѣк ѣс пурнѣслани йѣтусем сахаланнине пѣлтермест. Вѣсенчен чи кирли - заказчиксем вѣхѣтлѣ тѣлеменни. Шап сак

сѣлтава пула пѣралу станокѣсен, автотранспорт техникин тата ытти ятарлѣ техникѣн паркне сѣнетеймеѣсѣ. Вѣсем 10-шар сул ѣслесе кивелсе ситнѣ, саванпа та пѣралассинче ѣс чарѣна-чарѣна тѣрѣт, экологи-пе сѣхѣннѣ йѣтусене татса пама та укѣса-тенкѣ ситмест. Конференцире сак йѣтусене Ф.И.Галимов инженер хускатрѣ.

Конференцие хушшѣннѣ "Татнефть" акционер обществин пѣралу пайѣн начальникѣ З.Ф.Гилязетдинов вѣсенчен хѣш-пѣрне тимлѣх уйѣрчѣ пулин те, предприятие хѣй тѣллѣн ѣслесе йѣтусене хѣйх татса памалине палартрѣ. Республикѣра нефть кѣларассине малашне вѣйлѣтасси, сакна май акционер обществин структурине сѣнѣрен йѣркелессине, темисе управление пѣрлештерсе вырѣнти администрацисене парассине малалла тѣсасси синчен

пѣлтерчѣ.

Паллах, кѣткѣс йѣтусем, ситменлѣхсем коллективлѣ договора - ОООНа рабочисем хушшинче тунѣ нормативлѣ документа пурнѣслассине чѣрмантарнѣ. Тѣпрен илсен, ѣс, отпуск укѣсине вѣхѣтлѣ тѣлеймеѣсѣ. Сакѣн синчен профсоюз комитетѣн председателѣ Г.Ш.Сулейманов тухса каларѣ. - Коллективлѣ договора 1997 султа пѣтѣмѣшле аван пурнѣсланнѣ, - терѣ вѣл сав вѣхѣтрах ѣс сѣхлавѣ, сурт-йѣр тѣвас тѣлѣшпе чылай йѣтусене татса памалли, ѣслекенсен пурнѣс условийѣсене лайѣхлатмалли, сурт-йѣр уйѣрса памалли синчен каларѣ.

Конференци вѣсѣнче коллектив умне производство калѣпѣшпѣ рентабеллѣхне ѣстерме тѣллевлѣ задачсеме кѣларса тѣратрѣс, ѣсѣн тѣп сул-йѣрѣсене палартрѣс.

Ф.ЗИЯТДИНОВА.

"Хура ылтѣн" кѣларакансем

"Нурлатнефть" НГДУ-ра нефть кѣларакан темисе цех. Вѣсенчен чи пысѣккине Анатолий Саватников ертсе пылѣт.

Питѣ ѣста специалист, ѣсе пѣлсе йѣркелекен, сирѣп йѣтѣкан ертѣсѣ, - тет ун синчен НГДУ начальникѣ М.М.Хузин.

Анатолий Николаевич сѣр-сѣр сынна ертсе пыратъ, вѣсем 500 яхѣн скважина тивѣстерѣсѣ. Вѣсен тѣллевѣ-сѣр айѣнчен май пуртаран ытларах нефть кѣларасси. Коллектив хѣйѣн умне лартнѣ задачсене ѣнѣслѣ пурнѣсланинче, "хура ылтѣн" кѣларассипе управлени цехѣсем хушшинче малта пининче

сак кѣткѣс процеса лайѣх ѣнланакан, пѣрлѣ ѣслекенсемпе пѣрчѣлхе тупма пѣлекен ертѣсѣн вѣйѣ пысѣк.

Иртнѣ сул Анатолий Николаевича "Тугарстанѣн тава тивѣслѣ нефтяникѣ" ят панѣ. Пирѣн штатра тѣман

корреспондент Н.Квашнина А.Саватникова цехра черетлѣ канашлу ирттернѣ вѣхѣтра укѣрсе илнѣ.

Пирѣншѣн, ашшѣ-амѣшѣсемшѣн, хамѣрѣн ачасенчен хакли нимѣн те сѣк пулѣ. Эпир вѣсене сѣвѣ та телейлѣ курас тѣтпѣр, анчах та хѣшпѣр чухне шѣпа урѣхла пулатъ сав.

Пирѣн вѣвал Альмир суралсанах чирлѣ пулдине малтан районта палартрѣс, кайран Хусанга пурнѣспа килѣшсе тѣман диагноза сирѣплетрѣс. Телее, Мускавра операци тѣвѣсѣсѣ.

Ял сѣннисене тавтанус

Тѣкаксенчен чылайѣшне республикѣри сѣвлѣх сѣхлавѣн Министерствин хѣйѣн сине илчѣ, анчах та сул сине тата унта пурѣнма чылай сумма кирлѣчѣ. Сак йѣвар вѣхѣтра пире хамѣрѣн (Кислев) ялта пурѣнанакансем укѣсапа май пур

таран пулѣшрѣс. Операци хысѣн та пире тата тѣватѣ уйѣх Мускавра пурѣнма тѣр килчѣ, сѣпла майпа, сак укѣса питѣ вырѣнлѣ пулчѣ. Эпир ял сѣннисене, тѣвансене, уйрѣмах Кислев ялѣнчи школ учительницине А.Хаметована пире пулѣшнѣшѣн чун-чѣререн тав тѣватпѣр, вѣсене сирѣп сѣвлѣх, ѣсрѣ ѣнѣслѣхсем сунатпѣр.

ЗАГРУТДИНОВСЕН сѣмий.

Мѣнаслѣхамѣр Вѣсѣвѣр ѣнѣслѣ пултѣр!

Кѣрлѣчѣн 29-мѣшѣнче кахкине 19 сехет сурѣра Байконуртан Раѣсейѣн "Союз - ТМ-27" космос карапѣ тѣнче услѣхне сѣкленнѣ. Талгат Мусабѣев, Николай Бударин тата Леопольд Эйртц француз "Мир" орбита станцине сул тытнѣ.

Чѣваш Еншѣн сак вѣсѣв чѣннипѣх мѣнаслѣнмалли пулѣм. Экипажра вѣсен ентѣшѣ те пур-сѣе - Николай Михайлович Бударин. Вѣл тѣнче услѣхѣнче 1995 султа пѣр хут пулнѣ ѣнтѣ. Космонавт Чѣваш Енрен тухни пирки шѣпах ун чух пѣлтѣмѣр. Хѣйне евѣрлѣ сенсаци пулчѣ сак хышар. Пулас космонавт 1953 сулхи ака уйѣхѣн 29-мѣшѣнче Чѣваш республикинчи Улатѣр районѣнчи Кире поселокѣнче суралнѣ. Анчах Коля Чѣваш Енри вѣсѣ сул сѣс пурѣннѣ. Вѣрман промышленносѣн хуѣслайхѣнче транспорт цехѣн пулѣхѣн лавне туртакан ашшѣне, Михаил Романовича, Мускав обласѣнчи Щелково хулине ѣслеме чѣннѣ те, Бударинсен сѣмий 1956 султа унта куѣса кайнѣ. Сѣпах Чѣваш сѣршывѣсѣ сѣхѣну татман, суллен тѣнѣ пек киле-киле кайнѣ, паллах,

ашшѣ-амѣшѣпе пѣрлѣ ывѣлѣ те темисе хут та унта пулнѣ. Михаил Романовичпа унѣн мѣшѣрѣ халѣ пурѣнма-сѣс ѣнтѣ, сѣре кѣнѣ.

Николай Михайловича Чѣваш Енпе вѣсѣ сул сѣс сѣхѣнтѣратъ пулин те, ун пирки Чѣваш сѣрѣ суратнѣ тѣпѣр космонавт тенипе никам та тавлашмѣ. Сѣмах май, унѣн мѣшѣрѣ те, Марина, космонавтика системинчех вѣй хуни паллѣ.

Ку хутѣнче Мусабѣев, Бударин, Эйртц экипажѣн "Мирѣн" "Спектр" модульне юсаса ситтермелле. Иртнѣ сулхи сѣртме уйѣхѣн 25-мѣшѣнче авари пулнѣ. "Мир" груз турттаракан "Прогресс" карапа пирса тѣрѣннѣ. Станцин шлоз пайѣнчи алѣкне юсамалла. Ус кѣткѣс, космонавтсен темисе хут карапран услѣха тухмалла пулатъ. Ку сѣс те мар-ха, экипаж членѣсен Раѣсейпе Пѣрлешуллѣ Штатсен, Францине Казахстанѣн наукапа сѣхѣннѣ тѣпчѣв ѣсѣсене те пурнѣсламалла.

Эпир вара экипаж, ун йѣшѣнчи ентѣшѣмѣр сѣр сине йѣркеллѣ таврѣнасса кѣтѣтпѣр. Вѣсѣвѣр ѣнѣслѣ пултѣр!

Вилем приговорё. Ку терёс

- сакан пек вердикт йышанна Тутарстан Республикин
Асла судан суд коллегийё Андрей Соколован, Валентин
Шкуринан тата Ринат Мадифурован ёсё телёшпе.

Ун чухне, кёркунне, тавата ман сынна тискеррэн, шеллемесёр вёлернё факт пирён

пулашма опытла профессионалсем уйәрса панә, ун чухне вёсем канупа ыйхә синчен манса кайса ёсленё. Фенёрен те фенё верисем палартна тата терёсленё. 104436-мөш

вёсем икё сынна вёлернё. Вёсем паллан Анвар Маняпова чугун сул станцийё патёнци коммерци магазинё патёнци асарханә. Соколов апа

ләхран хәталасси.

Сапах та ку истори вёсленчё. Преступниксем ачаләхне, шкул тата асларах вәхәтри сулөсене, фемийсенчи хутшәну-сене, вёсен шәписем мөншён сакан пек пулнин малтанхи сәлтәвёсене тепёр хут тәпчөс кәмләсу. Апа кашни хәй суйласа илнө.

Хәйсен айәпне вёсем йышанмарёс. Нимён те йитмарёс. Ринат Мадифуров тимёр шәлөсене ялтәртатарса, хәй ёсленё сәмрәксен фончё ача сурчөсене укә кушарни, тәләхсене пулашни синчен аса илтерме тәрашрө. Факна итлеме йывәрчө...

Приговора сехет хушши вуларёс. Суд коллегийё чи пысәк наказани йышәнни не вирёшө те ләпкән кәтсе илчөс. Тимсёр теме те пулать. Е вёскөленчөс-ши? Вәхәт-вәхәт темён синчен кёскең қә

ла скарарёс. Мәнкәмәллән пәкса ларчөс. Андрей Соколов варринче ларатчө. Хәшпёр самантсем асра юлчөс. Сүснө тирпейлөн кёске қастарна. Сивё сүтә кусем. Пит шәмми-сем лайәх паләрачөс. Суд Мадифуров телёшпө те юлашки чи хаяр мера йышәннин илтсен, Соколов сасартәк кулса ячө, картусне хәвәрт қана тәхәнчө, унтан сәвантах хыврө.

Валентин Шкурина юлашки наказани вилём приговорё йышәннин илтсен иккөшө те кулса илчөс. Фак самантсенче залра ларакансенчен қамән та пулин вёсен айәпләхө пирки иккөленүсем юлчөс-ши? Факна курна хысән кун синчен шултас та қилмест.

Т. НАЗАРОВА.

Хысәмаҳ ыярәппө.

Рассейре чи пысәк мерәна пәрахәсла-ман-и тесе йитсан, Нурлат районён про-курорө Александр Петрович Евграфов хәльхи вәхәтра Рассей Еврона Советне кёнипе қиләшүллөн вилём приговорне пурнәса кёртмелли моратори вәйпе сүхатмәни синчен әплантарчө.

Ку процесс январён 27-мөшөнчен тытәпса февралён 5-мөшөччен пычө. Соколова 1996 сулхи сентябрөн 26-мөшөнчө сөрле НРРЭС хуралсине А.Г.Мурасинана тата А.Х.Маня-пов предпринимателе, апа тата ытгисене иккөшө сав сулхи октябрөн 31-мөшөнчө Сөпө Иглаел ялөнчө пурәнакан мәшәра, Р.М.тата Л.Х.Бикмаметовсене вёлерпөшөн айәпланә.

номерлө Уго-ловнай ёс хулен сарәлса пынә.

Соколовпа Мадифурова Лениногорскра тытна. Вёсем хәйсем валли наркотиклә курәк вёретнө, савна ёсөсө хәйсене хәйсем савәнтарна. Майоровпа Шкурина Нурлатра тытна, иккөмөшнө вара - иккөмөш хут. Сын юне юхтарса сәмәл укә тәвас тенё сынсем, вёсем камсем-ха?

Андрей Соколов, 1975 султа Зеленодольск ху-линче сурална, авлан-ман, маларах та - 1990 тата 1994 сулсенче суд-па айәпланна пулна;

Валентин Шкурин 27 султа, авланна, Нурлат сынни, ачи пур, вәл ништа та ёслемен, маларах та висө хутчен судпа айәпланна;

Ринат Мадифуров 1975 султа сурална, авланман, Лениногорскри сәмрәксен фончөн операторө, Лениногорск хулинчи халәх сучө айәпласа 1990 султа - пёр сул, 1991 султа - 3 сул, 1994 султа 2 сул тёрмере ларна, 1997 султа вара сын вёлернөшөн 9 сула ирёкрен хәтарна. Вёсемпе пёрле тата Александр Майоров та пулна, вәл Нурлатран. Султалак қаярах, февралён 12-мөшөнчө вәл Кушқәри ИВСән судченхи камеринче хәйне хәй вёлернө.

Вёсене маларахри криминаллә ёс пёрлештернө: вёсем ёслесе юсанмалли колоннире пёрле пулна.

Сентябрөн 25-мөшөнчө Соколов Шкурина кура сесе Нурлата қилнө те Майоровпа тёл пулна. Қалақса татәлса, тепёр кунранах

риторийөнчө қиксе пәрахна. Тупәш: ылтән вәчәр, венчет сөрри, апат-симөсөсмлө пакет - пурө 2 миллион та 700 пин тенке яхән. Анна Григорьевна хуралса вёсем свидетель ан пултәр тесе вёлернө, вёлернө сынсене бортлә УАЗ машинәпа илсе тухма тытәпна, анча та инсөх мар НРРЭС автотомашини сүтатнипе хәранә та шухәшсене уләштарна...

Октябрь уйәхөнчө Бикмаметовсене тапәнәссине малтанах шухәшпләна. Ку шухәша Шкурин пушарна. Қаса "Жигули" автомашинә, икө қалпак - маска тата сөсө хәтерленө. Хәльхинче вара вёсем таваттан пулна. Шакканә та хәйсене милици ёсчөнөсөм тенө.

Ун чухне вёсем нумайрах илнө: 7 миллион тенкө тата икө паспорт.

Айә планакансем малтанхи следствиере преступлени тунинчи хәйсен айәпне чакарма, урәххисем синчен элеклеме, правәна сыхлакан органсенче ёслөксенесе хурласа қалақса тәрашнә. Малтан қаласа қатарнисене йышәнман, сирөплөтме май сук алибисем тәратна, пёр-пөринсинчен ыра мар қаларна. Сәлтәвө пәллә - следстви суя султа ярасси, следстви вәхәтне тәсәсси, уголовнай явап-

Суд залёнчен

и ккө, нумайрах е сахал-рах, пур пөрөх, вёсем наркотиксем туянма, парәм түлеме е тата мөнле те пулин тәкак-сене саплама қирлө пулна. Соколов сөсөпө аллә хутчен чикнө Маняпов тертленни; хәс-тар тата хәюллә сын пулнине қатарна Мурасинан пурнәсө; ашпө-амәшнө кушө умөнчөх вёлернө хәрача хәрани; юн нумай юхнине хәл-ран қайна сәмрәк ме-дсестрапа унән мәшәрө асаплани вёсене хум-хантарман. Вилөкен ашпөпө амәшө пур-насаншән пулнине, пөчөк хәрачине үстерсе ситөтерме ёмөтленни-не, малашпәха плансем тунине - пурнәсө күнсөрен хәкләланать вөт-ха, уса курна машина та пулин туянас қилет - преступниксем шута илмен, вёсене хәйсен шухәшөсем қанәс пан-ман. Вёсем кашнин хәйне уйрәм, қамәлпа туйса илнисем пулна, сәванпа та вёсен сүлне нимөн те пүлме пулт-арайман: укә қирлө - вёлөр, куракан пулсан вара - апа та чөрө ан хәвар. Чи қирли - иккөленсе тәмәлла мар. Хәвәртрах вёслемелле. Сынләхран тухна тис-кер сынсен кирөсөсөр философияө.

Тутарстан Республикин Шалти ёссен министрствини следствиө оперативлә ушқәна

Телтерусем

Аксу ялөнчи икө пүлөмлө хваттере Нурлат хулинчи хваттерпе уләштаратпәр. Адрес: Заводской тәкәрләкө, 5-22.

Дизель двигателлө "Тайота" микроавтобус сутатпәр, хәклә мар. Телефон: 2-18-08.

ВАЗ-2106 автомашинай лайәх шайри кузовө сутәнәт. Бутиаха поселөкөнчи Е.Сарайовран ыйтса пөлме пулать.

4-мөш шкул патёнци туса пөтермен гараж сутәнәт. Телефон: 5-20-41.

Икө пүлөмлө хваттер сутәнәт. Адрес: Советская урамө, 195-58.

Мамәк ялөнчи сурт сутәнәт. Адрес: Тельман урамө, 56 е 54.

Кәрмәш микрорайонөичө пөчөк сөмбе пурәймәлли хваттер сутәнәт. 5-11-46 номерпе 8 сөхетрен тытәнса 10 сөхөтчен шәнкәравләмәлла.

Хула варринчи сөнө суртри висө пүлөмлө хваттере икө тата пёр пүлөмлөсөмпе вәсқавлә уләштаратпәр. Битти вариантсем те пулма пултараçсө. Телефон: 5-15-89.

Сурт сутәнәт, сүллахи қухня, мунча, хураптәсем, пусә, пүртре шыв пур. Адрес: Мамәк ялө, Советская урамө, 17, Головинаран ыйтса пөлмелле.

Висө пүлөмлө хваттер сутәнәт. Телефон: 5-20-32.

Сурт сутәнәт. Қлючи поселөкөнчи Шуяновран ыйтса пөлмелле.

1996 сулхи сентябрь уйәхөнчө туса қаларна "мурена" төслө ВАЗ-2106, тентланә КамАЗ (8 тонна) сутатпәр. Телефон: 46-2-38.

Ача пәхма няня вәсқавлә қирлө. Телефон: 5-37-50.

Лайәх шайри МАЗ-5549 (самосвал) автомашинана "Жигули" е "Нивәпа" уләштаратпә е сутәнәт. Адрес: Димитров урамө, 36. Телефон: 5-42-62, Ивановсене ыйтмәлла.

Якуркел ялөнчи пысәках мар сурт, 30 сотка сөр сутәнәт. Станислав Иванович Имуковран ыйтса пөлмелле.

Афганецсене пөлсе тәма

1998 сулхи февралён 15-мөшөнчө 14 сөхөт те 30 минутра Нурлат хулин Кәрмәш микрорайонөичө интернационалист-салтаксен паләкө патёнци афганецсем пухәнаçсө.

"Союз" правленийө.

М.Б.Багрянцев врач сынсене эрөх ёснинчен тата табак туртнинчен пёр сеансра сиплет.

Пирөң патра қана!

Сеанса пөтөмпөх анонимлә ирттеретпөр. Сипленө чухне тәванөсем пулма пултараçсө. Справка паратпәр. Консультаци, қалақсу, қаярахри сәнавөсем тата кодировани хысәәнхи пулашу - түлөвсөр!

Сипленө кун, эрөкун, февралён 13, 27-мөшөсөнчө, районти культура суртөчө 11 сөхөтре сырайтара тата қалақсу ирттеретпөр. Лицензи МЗ РФ N00164-30, 1995 сулхи январён 16-мөшөнчө панә.

Төп редактор Р.Ф.ЗАМАЛЕЕВ.

Редактор тивөсөсене пурнәслакан Т.И.БУРАЙКИНА.

Учредительсем: Нурлат районөн администрацийөпе редакцин ёс коллективө

Хәсәт эрөере висө хутчен - юнкун, эрөкун, шәмәткун тутарла, ыярәсла тата чәвашла пулать.

ПИРӨН АДРЕС: 423000, Нурлат хули, Карл Маркс урамө, 19.
ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор - 2-12-14, 2-22-81, редактор заместителө тата советсемпе обществәлла организацисен пурнәсөн пайө - 2-10-44, редактор заместителө, явашлә секретарь - 2-18-67, редакторән ыярәс дубляжө өнөпе ёслөкен заместителө - 2-14-16, редакторән чәваш дубляжө өнөпе ёслөкен заместителө - 2-10-44, яхусаләх пайө, промышленность, сырусөмпе массәлла ёс пайө - 2-22-51, бухгалтери, реклама пайө тата фотокорреспондент - 2-15-63.

Хәсәта Тутар Республикин Информациө пичет министрствинче шута илнө.

Регистрациленө номерө 34.